

Türkiye ile Almanya arasında 31 ilkkânun 1942 tarihinde imza edilen Kredi Anlaşmasının tasdiki hakkında kanun

(Resmî Gazete ile neşir ve ilâm : 21 . IV . 1943 - Sayı : 5387)

No.
4398

Kabul tarihi
14 . IV . 1943

BİRİNCİ MADDE — Türkiye ile Almanya arasında 31 ilkkânun 1942 tarihinde Berlin'de akit ve imza edilen Kredi Anlaşması kabul ve tasdik edilmiştir.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

16 nisan 1943

TÜRKİYE İLE ALMANYA ARASINDA KREDİ ANLAŞMASI

Madde — I

Almanya Hükümeti, bir Alman Firmaları Konsorsiyomunun, işbu Anlaşmaya bağlı listede sayılan ve toptan tutarı takriben 100 milyon Reichsmarka varan harp malzemesinin, bu listede gösterilen fiyatlar ve müddetlere göre, Türkiye Hükümetine teslimini temin için gereken bütün tedbirleri alacaktır.

Yeni ve Alman mamulâtından olması gereken işbu harp malzemesi Alman ordusunda kullanılan aynı modern malzemedendir olacaktır.

Madde — II

Harp malzemesinin teknik kabulü, Alman ordusunun tesellüm memurları tarafından ve tamamen, bu ordunun kendi ihtiyaçlarına ait malzemenin kabulü için takip edilen aynı usul dairesinde yapılacaktır. Bu maksatla mezkûr memurlar tarafından iki nüsha olarak bir kabul mazbatasını tanzim edilecektir. Bu nüshalardan biri malzemeyi veren firmaya, diğeri Berlin'deki Türkiye Büyük Elçiliğine verilecektir. Bu mazbatada kabulü yapılan malzemenin gereken teknik şartlarla beraber 1 ne maddenin 2 ne fıkrasında gösterilen şartlara da uygun olduğu kayıtlı bulunacaktır.

Harp malzemesinin kemiyetçe tesellümü İstanbul'da olacaktır. Bu tesellüm gecikmeden yapılacak ve her halde malzemenin İstanbul'a varmasından itibaren 30 günlük bir müddet içinde bitirilmiş bulunacaktır. Bu kemiyetçe tesellümün ne şekiller altında yapılacağı Türkiye Milli Müdafaa vekâleti ile 1 ne maddede anılan Alman Firmaları Konsorsiyomu arasında, bu Anlaşmanın imzasından sonra mümkün olan en kısa bir zaman içinde yapılacak mukavele ile tâyin edilecektir.

Teknik kabul ve kemiyetçe tesellümün yapılması ile teslimat hakkındaki Alman taahhütleri yerine getirilmiş sayılacaktır.

Madde — III

II ne madde mucibince Türkiye'de teslim edilecek olan malzemenin ambalâj, nakil ve - harp rizikosu da dahil - sigortasını Alman Firmaları Konsorsiyomu üzerine alacak ve sigorta anılan Konsorsiyomun lehine yapılacaktır.

Tutarı 7 250 000 Mark kadar tahmin edilen ambalâj, nakil ve - harp sigortası dahil - sigorta masrafları Türkiye Hükümeti tarafından mezkûr Konsorsiyoma, kredinin ödenmesi için yapılacak tediyeler dışında olarak, Türkiye ile Almanya arasındaki tediyelerin tanzimine dair 9 ilkteşrin 1941 tarihli Anlaşma hükümlerine uygun olarak kliring yoluyla tesviye edilecektir. Bunun için Türkiye Hükümeti, işbu Anlaşmaya bağlı listede gösterilen her teslimat ayının birinci günü, her aylık malzeme teslimatına ait olmak üzere yukarıda anılan masrafların takribî tutarının üçte birini karşılayacak miktarda bir akkreditifi Konsorsiyom lehine, bunun göstereceği bir banka nezdinde Almanya'da açtıracaktır. Bu akkreditif sevk evrakının bankaya ibrazı üzerine ödenecek ve bahis mevzuu masraflar tutarının geri kalan kısmının ödenmesi de, malzemenin Türkiye'ye gelmiş olması şartıyla, nakliye şirketinin faturaları ile birlikte usulden olan müsbit evrakın ibrazından itibaren en geç 30 günlük müddet içinde yapılacaktır.

Türkiye Hükümetinin akkreditif açılması hakkındaki taahhüdü bahse mevzu paranın kliring A hesabına yatırılmasıyla yerine getirilmiş sayılacaktır.

Yukarıda anılan akkreditiflerin tutarının Türkiye Hükümetince hesaplanabilmesini mümkün kılmak üzere, her aylık teslimata ait ambalâj, nakil ve sigorta masraflarını takribi olarak gösteren bir liste bu Anlaşmanın imzasından sonra en kısa bir zaman içinde adı geçen Hükümete verilecektir.

Madde — IV

Almanya Hükümeti, teknik kabulü bu Anlaşmanın II nci maddesi hükümlerine göre yapılmış olan malzemenin yola çıkarılmasında ve Alman hatları üzerindeki nakliyatında hiç bir gecikme olmaması için ne gerekiyorsa yapacaktır.

Aynı zamanda Almanya Hükümeti, mezkûr malzemenin transit memleketlerinde de naklının herhangi bir gecikmeye uğramasını önlemek için elinden geleni yapacaktır.

Türkiye Hükümeti de, kendi tarafından, bahis mevzuu malzeme nakliyatının Türk hatları üzerinde gecikmeye uğramaması için ne gerekiyorsa yapacaktır.

Madde — V

Almanya Hükümeti, yukarıda anılan Alman firmaları konsorsiyonunun, I nci maddede bahsedilen harp malzemesi tutarının ödenmesi için, Türkiye Hükümetine 15 Mayıs 1943 den itibaren faiz getirecek olan 100 milyon Reichsmarklık bir kredi açmasını temin edecektir.

Türkiye Hükümeti bu krediyi altışar aylık yirmi müsavi taksit halinde ve resülmal ve faiz birlikte olarak kredi yekûnunun % 6, 3125, ine tekabül eden tediyeler ile 10 sene içinde ödeyecektir.

Faiz ve amortisman tediye taksitlerinin her senenin 15 Mayıs ve 15 ikinciteşrinde vâdesi gelecektir. İlk vâde 15 ikinciteşrin 1943 olarak tesbit edilmiştir.

Madde — VI

Bu kredinin ödenmesi için Türkiye Hükümeti, Reichsmark üzerinden tanzim edilmiş, Türkçe nümunesi bu Anlaşmaya bağlı, Hazine bonoları verecektir. Bunlar, her bir serisi, V nci maddenin 2 nci fıkrası hükümleri mucibince, bir evvelki ay içinde yapılan teslimata ait bedel tutarını karşılamak üzere yirmişer bonoluk seriler halinde çıkarılacaktır. Bir aylık teslimatın bedeli 10 milyon Reichsmarkı aşığı takdirde, her biri 10 milyon Reichsmarkı ve sonuncusu geriye kalanı karşılamak üzere mütaaddit bono serisi çıkarılacaktır.

Bonolar, malzemenin yola çıkarılmasından sonra sevk evrakının tam bir takımının Berlin'deki Türkiye Büyük Elçiliğine teslimi tarihinden itibaren 30 günlük bir müddet içinde Konsorsiyom namına Ankara'daki Almanya Büyük Elçiliğine verilecektir.

Madde — VII

Bu Anlaşmanın VI nci maddesinde gösterilen Hazine bonolarının ödenmesi için Türkiye Hükümetince tekiye edilecek paralar, Türkiye ile Almanya arasındaki mal mübadelelerinin ve tediye-lerin tanzimine dair 9 . X . 1941 tarihli Anlaşmalarla alınmış olan taahhütlere hiç bir tesiri olma-mak şartıyla, iki memleket arasındaki tediye-lerin tanzimine dair 9 ilkteşrin 1941 tarihli Anlaşma hükümlerine uygun olarak ve ibra hükmünü haiz olmak üzere kliringin A hesabına yatırılacaktır.

Yukarıda anılan tediye-lerin tanzimine dair Anlaşma işbu Kredi Anlaşmasının yürürlüğü müddeti içinde sona erdiği takdirde, bu son Anlaşmaya göre henüz yapılmamış olan tediye-ler, yukarıda sözü geçen tediye-lerin tanzimine dair Anlaşma hükümleri mucibince yapılmakta devam edecektir.

Madde — VIII

VII nci madde mucibince kliring hesabına yatırılacak paralar, IX neu madde hükümlerine tev-fikan, Türk mallarının satın alınmasında kullanılacaktır.

Türkiye Hükümeti, kredi müddetince her sene yukarıda anılan malların, o sene içinde vâdesi gelmiş olan bonoların tutarını aşmıyacak surette, Almanya'ya çıkarılmasına müsaade edecektir.

Madde — IX

VIII nci madde hükmünce her sene teslim edilecek olan Türk malları en geç bir evvelki sene-nin 1 ilkteşrin tarihine kadar Türkiye ile Almanya arasında ticari mübadelelerin tanzimine dair 9 ilkteşrin 1941 tarihli Anlaşmanın VII nci maddesi mucibince kurulmuş olan iki Hükümet Komis-yonu tarafından tesbit olunacaktır.

Bu mallar, yukarıda adı geçen 9 ilkteşrin 1941 Anlaşmasına merbut 1 numaralı listede sayılı mal-lar arasından seçilecektir.

Bundan başka İki Hükümet Komisyonu adı geçen listeye, esasen orada gösterilmiş olanlardan başka diğer Türk mallarının ithali için de aralarında anlaşabileceklerdir.

Madde — X

İşbu Anlaşmanın IX neu maddesine uygun olarak teslim edilecek Türk mallarının fiyatları, 9 ilkteşrin 1941 Anlaşmasına bağlı 1 numaralı listede sayılı mallar için, 12 haziran 1942 tarihli Ek Anlaşma ile tâyin edilen fiyatlar olacaktır. Aynı maddenin 3 nü fıkrası mucibince Hükümet Ko-misyonları tarafından tesbit edilecek yeni mallar için aralarında Anlaşma suretiyle, yeni fiyatlar kararlaştırılacaktır; şurası mukarrerdir ki, bu yeni fiyatlar 9 ilkteşrin 1941 Anlaşmasına bağlı 1 numaralı listedeki Türk mallarının heyeti umumiyesi için fiyat tezyit emsali olarak kabul edilen % 170 nispetindeki umumî vasatide bir değişiklik husule getirmeyecektir.

İleride, 9 ilkteşrin 1941 Anlaşmasına bağlı 1 numaralı listede yazılı maddelerin fiyatlarında 12 haziran 1942 tarihli Ek Anlaşma ile tesbit edilmiş olan fiyatlara nazaran bir artma veya bir ek-silme hâsıl olursa, İki Hükümet Komisyonu, bu Anlaşma mucibince Türkiye'ye düşen ödeme ve-cibelerinin, vâdesi gelmiş bonolar tutarını ödemeğe devam etmek yolunda Türkiye Hükümetince alınan taahhüde hâle gelmemek şartıyla, ona göre yeniden tanzimi hususunda anlaşacaklardır.

Madde — XI

Bu Anlaşmanın tatbikından dolayı İki Hükümet arasında çıkacak ihtilâf ve zorluklar IX neu maddede anılan Hükümet Komisyonlarına tevdi olunabilecektir.

Şayet, mücbir sebepler hali dolayısıyla, Konsorsiyon, arzusu hilâfında ve kendi hatası yüzünden olmaksızın muayyen müddetler içinde teslimatının hepsini veya bir kısmını yapmak imkânsızlı-ğında bulunacak olursa, bundan dolayı kendisine hiç bir zarar gelmeyecektir. Bu halde Almanya

Hükümeti bu teslimatın mümkün olduğu kadar en az bir gecikme ile icrası için ne gerekiyorsa yapacaktır. İki Hükümet Komisyonu faiz başlangıcı ve vâde tarihleri hakkındaki V nei madde hükümlerini bu gecikme dolayısıyla değişmiş olan teslimat tarihlerine uydurmak üzere alınması gereken tedbirler üzerinde anlaşacaklardır.

Malzemenin İstanbul'a kadar gönderilebilmesi için 4 haftalık bir müddet kâfi sayılmaktadır. Malzemenin bu müddete nazaran İstanbul'a 4 haftadan ve mücbir sebepler halinde ise 8 haftadan ziyade bir gecikme ile gelmesi takdirinde husule gelen gecikme nisbetinde Türkiye Hükümetine V, nei maddede yazılı esas üzerinden hesap edilecek bir faiz iadesi lâzım gelecektir. Herhangi bir sebep dolayısıyla malzemenin Türkiye Hükümeti tarafından kemiyetçe tesellümünden evvel heps. veya bir kısmı tahrip edilecek veya kullanılmıyacak bir hale getirilecek olursa, gene aynı hüküm câri olacaktır. Bu halde dahî Almanya Hükümeti bu malzemenin Konsorsiyom tarafından mümkün olan en kısa müddet içinde yerine konmasını sağlamak için gereken tedbirleri alacaktır.

İki Hükümet komisyonu bu maddenin 3 neü fıkrasında bahis mevzuu olan faiz iadelerinin tanzimi ve şekilleri hususunda anlaşacaklardır. Komisyonlar, gerek gecikme ile gelmiş olan ve gerek tahrip edilmiş veya kullanılmıyacak bir hale getirilmiş bulunan malzemeye ait olarak icabında Türkiye Hükümetince vâdelerinde ödenmiş olan bonolar tutarının kendisine geri verilmesini ve gene bu malzemeye ait olarak verilmiş olan bonoların, yerine göre, geri verilmesini veya değiştirilmesini sağlamak için gereken tedbirler hususunda da anlaşacaklardır.

Evvelki fıkraya göre geri verilmesi gereken paralarla daha evvel işbu Anlaşmanın VIII nei maddesine tevfikân Almanya'ya Türk malları çıkarılmış olduğu takdirde ertesi senenin, o nisbette eksiltilecek olan kontenjanlarının tesbitinde, Hükümet komisyonları bu ciheti göz önünde tutacaklardır.

Madde — XII

Bu Anlaşma imzası gününden yürürlüğe girecektir.

Berlin'de 1942 senesi ilkkânun ayının 31 nei günü türkçe ve Almanca, her bir dil için ikişer aslı nüsha olarak, tanzim edilmiştir.

Faik Hoşar   *Carl Clodius*

Hazine bonosu modeli
(VI ncı maddeye müracaat)

Ön tarafı

Sayı . . . . .

Türkiye Cumhuriyeti Maliye vekâleti

Sayı . . . . .

Ankara:

Reichsmark . . . . .

Hazinei Maliye işbu bono mukabilinde aşağıda gösterilen firmalardan mürekkep Alman konsorsiyomunun emrine . . . . . tarihinde . . . . . tediye edecektir.

Daimler - Benz A. G., Berlin - Marienfelde
Focke Wulf, Flugzeugbau G. m. b. H., Bremen
Fried. Krupp A. G., Essen
Matra - Werke G. m. b. H., Frankfurt/Main
Rheinisch - Westfälische Sprengstoff A. G., Nürnberg
Rheinmetall - Borsig A. G., Berlin
Gebr. Wihmann, Berlin
Carl Zeiss, Jena

Hazine muhasibi

Hazine U. M.

Maliye vekili

Arka tarafı

İşbu bono muhteviyatı, vâdesi geldiğinde 31 ilkkânun 1942 tarihli Türk - Alman Kredi Anlaşması hükümlerine göre tediye edilecektir.

Cumhuriyet Reislîğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası : 15 . IV . 1943 ve 1/17
Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cumhuriyet Reislîğinden gelen tezkere- nin tarih ve numarası : 16 . IV . 1943 ve 2/279
Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların Cilt Sayfa
cilt ve sayfa numaraları : 1 8,56,66,88:89,110:113